

חולין דף ע"א

הגמרא הביאה, שרבי יונתן אמר לבן עזאי בשם רבי ישמעאל, שלומדים שחיה טהורה

מנין שחיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה

מטמאת בנבלה, מכך שמקישים בהמה טמאה לטהורה, ששתיהם מטמאים בנבילה. וכיון שמצינו שחיה בכלל בהמה ולהיפך, לומדים שאף חיה טהורה מטמאת בנבילה, וכן חיה טמאה. ומבררת הגמרא, מניין שחיה בכלל בהמה? שנאמר: "זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וכו' איל וצבי ויחמור וכו'" הרי שחיה בכלל בהמה. ומניין שבהמה בכלל חיה? שנאמר: "זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ וכו' כל מפרסת פרסה" פתח בחיה וסיים בסימני בהמה, לומר שבהמה בכלל חיה.

ומבארת הגמרא, לעניין מה הוקשו ללמוד זה מזה. חיה טהורה בכלל בהמה טהורה,

ההלכות שחיה ובהמה טמאה וטהורה הוקשו זה לזה

לומר שכשם שבבהמה צריכים סימנים אף בחיה כן⁴⁵⁶. חיה טמאה בכלל בהמה טמאה, לומר שכשם שאיסור הרבעה כתוב בבהמה בין טהורה ובין טמאה, נלמד שאף בחיה טמאה יש את האיסור. בהמה טמאה בכלל חיה טמאה, לעניין מה שאמר רבי בברייתא, מדוע בקרבן עולה ויורד הוזכר גם "חיה" וגם "בהמה" בטומאת נבילה? אלא כשם ששם נאמר בהמה ומדובר בטמא שאכל קודש, גם בקרבן עולה ויורד שנאמר בהמה מדובר בטמא שאכל קודש. בהמה טהורה בכלל חיה טהורה, לעניין שנאמר בהם יצירה כמו שנאמר באדם, ומצינו במשנה בנדה, שלרבי מאיר המפלת מין בהמה חיה ועוף, יושבת עליהן ימי טומאה וימי טהרה או כזכר או כנקבה⁴⁵⁷, כיון שתורת ולד עליהן. וחכמים אומרים, כל שאינו מצורת אדם אינו ולד.

ומבארת הגמרא, שלחכמים הסוברים שמי שנגע בעובר מת שבמעיו אמו הוא טהור, סובר שהכתוב שהביא רב נחמן כהסבר לשיטת רבי יוסי

456 בה"ה שנצרך 'חיה טהורה בכלל בהמה טהורה' לטומאת נבלות, שחיה נלמדת מבהמה טהורה. וכן לעניין הרבעה: שהרי הרבעה כלאים כתובה בבהמה ולא בחיה! אלא שהביא דבר אחד מהם. רש"י.

457 ששנינו, 'המפלת מין בהמה חיה ועוף בין טמאין בין טהורין, אם זכר תשב לזכר, אם נקבה תשב לנקבה, אינו יודע אם זכר אם נקבה, הטל עליה חומר שניהם, ותשב לזכר ולנקבה, דברי ר"מ. רש"י.'

הגלילי, נדרש כולו כפי שדרש רבי.

משנה

האשה שמת ולדה בתוך מעיה ופשטה חיה את ידה ונגעה בו, החיה טמאה
טומאת שבעה, והאשה טהורה עד שיצא הולד.

גמרא

אמר רבה, כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה אחרים, כך טהרה בלועה,
כגון שבלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, אינה מטמאה. ומבררת
הגמרא, טומאה בלועה מניין? שנאמר: "והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו"
ומשמע שהכתוב מדבר אפילו שאכל סמוך לשקיעת החמה ועדיין לא
נתעכלה, והתורה אמרה שהוא טהור בהערב שמש? ומכאן שכשנבלעה
הרי היא כמעוכלת לענין לטמא⁴⁵⁸. שואלת הגמרא, ואולי אינה מטמאה
מכיון שאינה ראויה לגר ולכן אינה קרויה 'נבלה'? ואומרת הגמרא, שלפי
רבי יוחנן הסובר שנבלה מטמאה אדם ואוכלים עד שתיפסל מאכילת
כלבים, מובן שצריכים את הכתוב ללמד שעל אף שיש לזה שם נבילה
היא לא מטמאה כיון שהיא בלועה בטהור. אבל לבר פדא הסובר שנבילה
מטמאת כל זמן שהיא ראויה לגר אבל לא לאחר מכן, אין צריכים פסוק
לומר שהאדם לא נטמא? עונה הגמרא, מדובר שבלע חתיכה קטנה של
בשר בלא שידע ולא נמאסה עליו.

טהרה בלועה אינה נטמאת ואומרת הגמרא, מצינו שטומאה בלועה
אינה מטמאה, ומנין שטהרה בלועה אינה
מקבלת טומאה? קל וחומר, ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל שאם היה
כזית המת בתוכו, הכלי לא מעכב את הטומאה מלטמא את הכלי ואת כל
האהל, שכן אמר מר טומאה רצוצה שקבורה בקרקע כשאין מעליה אויר
בגובה טפת, בוקעת ועולה עד לרקיע⁴⁵⁹. וכלי שיש בתוכו דבר טהור
ומוקף בצמיד פתיל, הוא מציל על טהרה שבתוכו. אדם⁴⁶⁰ שמציל על

458 והא ליכא למימר דטעמיה משום דמגע בית הסתרים לא מטמא ותוכו של אדם בית הסתרים הוא, דאם כן
תטמאנו במשא, דאמרינן ב'יוצא דופן' (נדה דף מב:): 'נהי דטומאת בית הסתרים במגע לא מטמא, במשא מיהא
מטמא! אלא לאו שמע מינה בליעה מעכבתה מלטמא. רש"י.

459 ומטמאה כל המאהילים עליה אפילו סמוך לרקיע, הרי שאפילו בליעת קרקע אינה מעכבת וכל שכן בליעת
כלי. רש"י.

460 עמוד ב'.

טומאה שבתוכו מלִטמא, אינו דין שמציל על טהרה שבתוכו מלִטמא!
דוחה הגמרא, אין ללמוד מכלי חרס שכן יש בו צד קל אחר: שכן אין
מטמא מגבו, תאמר באדם שמטמא מגבו? דוחה הגמרא, שאין הקל
וחומר נלמד מגב כלי חרס לגב אדם, אלא מתוכו של כלי חרס לתוכו של
אדם. וכיון שבכלי שמצינו חומרא הוא מציל על טהרה שבתוכו, אדם
שאין בו את החומרא קל וחומר שמציל על טהרה שבו מלִטמא.

ומבררת הגמרא, מצינו שדבר שאדם אכלו דרך פיו אינו נטמא, ומנין
שאף דבר שהכניסו דרך בית הרעי אינו נטמא? מבארת הגמרא, אם
למעלה שהעיכול אינו רב אינו נטמא, למטה שהעיכול רב ודאי שמציל
מלהטמא.

בהמה שבלעה נלמד מאדם שאינה מטמא ומטמא, ומנין שאף בהמה כן? קל וחומר: ומה אדם

שמטמא מחיים מציל בבלוע, בהמה שאינה מטמאה מחיים אינו דין
שתציל בבלוע! מה לאדם שמצינו בו קולא, שכן צריך שהייה בבית
המנוגע כדי שבגדיו יטמאו, תאמר בהמה שאם נכנסה לבית המנוגע
כשהיא טעונה כלים הרי הן טמאים מיד? דוחה הגמרא, אין זה קולא
באדם שאינו בהמה. שכן אם הבהמה הלכה עם כלים על גבה, הרי
שנינו במשנה בנגעים שאף באדם שלקח את בגדיו על כתפו הם נטמאים
מיד, ורק אם הלך עמם בדרך לבוש יש לו שהות 'כדי אכילת פרס'⁴⁶¹ מפת
חטים'.

שאל רבא, מה חידש רבה, הרי מצינו כן גם לגבי טומאה בלועה וגם
בטהרה בלועה. שלגבי טומאה בלועה שנינו במשנה במקואות, בלע
טבעת טמאה טומאת מת⁴⁶², טובל כיון שנטמא בנגיעתה קודם שבלעה,
ולאחר מכן אוכל בתרומתו שכבר אינה מטמאה כשהיא בלועה. הקיאה,
אין הטבילה הועילה והיא טמאה, וכין שביציאה נגעה בו חוזרת ומטמאה
אותו. וכן שנינו לגבי טהרה בלועה, בתחילת המשנה היא, בלע טבעת
טהורה ונכנס לאהל המת והזה בשלישי ושנה בשביעי, וטבל והקיאה,

461 פרס = חצי ככר של עירוב, שהוא מזון שתי סעודות, והוא שמונה ביצים, עירובין (פב): רש"י.
462 כלי מתכות המיטמאין במת הרי הן כמת, דאמר מר (לעיל דף ג.) 'חרב – הרי הוא כחלל'. רש"י.

הרי היא טהורה כמו שהיתה? מבארת הגמרא, שרבה חידש דין אחר. כגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה, שהטמאה לא מטמא לה מטמאה לטהורה⁴⁶³.

---

463 שלולי דבריו היינו אומרים שההיתר משום טומאת בית הסתרים, ובטבעות שבלעם יחד נחשב כאילו הם מונחים בתיבה, וניטמו. ולזה השמיע רבה שטעם משנתנו משום בלוע, ולכן שתיהן טהורות. רש"י.

